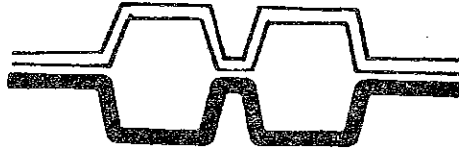

ook voor verrekijkers naar

de waal optiek

Grotestraat 122 Drunen
telefoon 74260

van Herpt

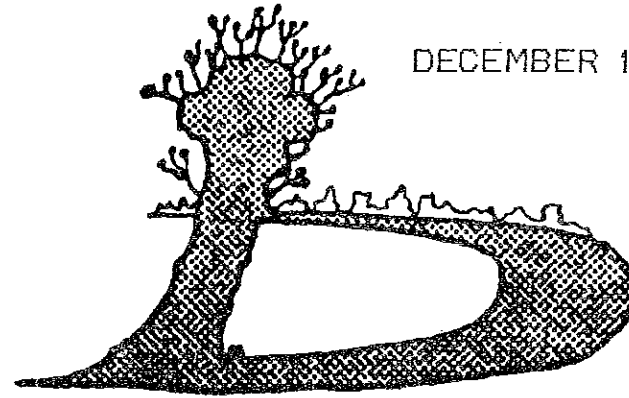
DELICATESSEN

GROTESTRAAT 134. DRUNEN.

- SALADES
- PATES - WINE
- VLEESWAREN
- VLEESVRUCHTEN
- ZUIDVRUCHTEN
- BONBONS - SAUS
- REFORM - ZUID
- NOTEN - BONBONS
- BANKET - PASTRY
- BROOD - VLEES
- KAAS - RECEPTEN
- SALADES
- WIJNEN
- PATES
- VLEES
- SALADES

15/

DECEMBER 1988

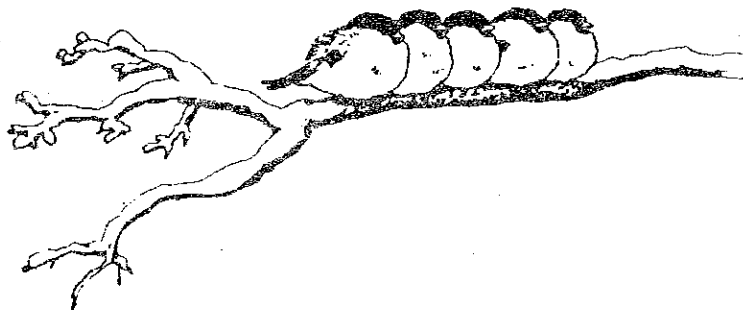

INFOKRANT

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING

DRUNEN

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING DRUNEN

Postbus 174 Drunen Postbanknr. 5377889

Samenstelling Bestuur:

Voorzitter : Joost van Balkom
Vermeerplantsoen 145
Drunen Tel. 76202

Penningmeester : Wim de Koning
Beukenlaan 18
Waalwijk Tel. 04160 - 32164

Secretaresse : Noor Peters - van Dijk
Grotestraat 187
Drunen Tel. 76144

Leden : Marus van de Graaf
Stationsstraat 48
Drunen Tel. 74605

Wil Maaywee
Leliestraat 11
Drunen Tel. 75214

Theo Damen
Mr. Mackaystraat 14
Waalwijk Tel. 04160 - 36022

INHOUDSOPGAVE

Blz. 1	Samenstelling bestuur.
Blz. 2	Inhoudsopgave.
Blz. 3	Voorwoord.
Blz. 5	Een reactie van de gemeente Drunen.
Blz. 6	Vogelinventarisatie Drunense Heide.
Blz. 7	Cursus "Herken uw Landschap".
Blz. 8	Lezing voor de K.V.B.
Blz. 9	Lezingen en wandelingen.
Blz. 10	Landschapsbeheer.
Blz. 11	Kerstwandeling.
Blz. 12	De randwallen van de Loonse en Drunense Duinen.

VOORWOORD.

Natuurvrienden, het einde van 1988 nadert. Het wordt winter, de natuur doet een stapje terug en we zullen wat vaker binnen blijven.

Het meeste milieuwerk heeft zich helaas de laatste maanden vooral binnen afgespeeld. Neem de behandeling van de Milieuknelpuntennota, een gedegen werkstuk, (uitgebracht door de gemeente Drunen) dat zicht geeft op een breed milieuterrein. Het is een goede nota, die hopelijk niet, zoals onze Groennota, ons rapport Elshoutse wielen en onze nota over de Heidijk, weer in een lade verdwijnt.

De milieuknelpuntennota op zich heeft geen enkele waarde. Het gaat er nu om of er echt iets gedaan wordt aan b.v. gescheiden afvalinzameling, snipperverkeveling of het weren van gemotoriseerd verkeer uit de Loonse en Drunense Duinen. We krijgen in ieder geval een gesprek met B. en W. Zekere zullen we dan onze Groennota en de problematiek rond de Heidijk aanhalen want het is ongehoord dat na maanden, nee najaren van toezeggen en beloven wij nog steeds geen fatsoenlijk antwoord op onze Groennota hebben gekregen.

En andere aktie was het schrijven van een wandeling rond de Baardwijkse Overlaat. De betekenis van dit historisch waardevol gebied dient toch meer bekend te worden, zodat in de toekomst voorzigtiger met dit gebied zal worden omgegaan. Deze tweede wandeling ligt vanaf 27 december klaar bij de V.V.V. Drunen.

Op 26 december (Tweede Kerstdag) om 14.00 uur, dus na de soep, geven Fons en ik in een wandeling uitleg en informatie over de Baardwijkse Overlaat Verzamelen om 14.00 uur bij Café de Westhoek.

Veel energie is de laatste maanden gestoken in eenmogelijke fusie met het I.V.N. Drunen.

Wij hebben tenslotte van een fusie afgezien om de volgende redenen: de Natuur- en Milieuvereniging zou opgaan in een I.V.N. afdeling met I.V.N.-statuten en een afdracht van f 12,50 aan het landelijk I.V.N. m.a.w. wij fuseren niet, maar gaan op in het I.V.N. Dat ging ons iets te ver.

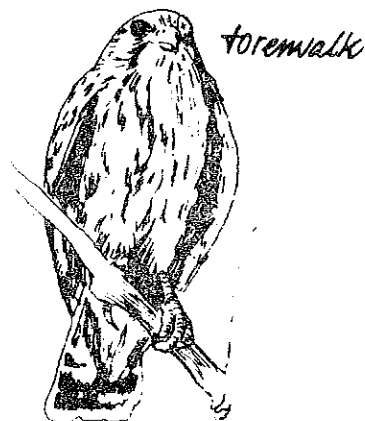
De Natuur- en Milieuvereniging gaat de eerste 25 jaar weer zelfstandig verder.

Het landschapsonderhoud op de kanaaldijk schiet lekker op, we zijn bij paal 104 aangekomen. Op 21 december gaan wij met enkele medewerkers van het Brabants Landschap het traject van het Afwateringskanaal bekijken (o.a. zoeken naar plaatsen waar poeltjes kunnen worden aangelegd).

U ziet er gebeurt toch nogal het een en ander op natuurgebied in Drunen.

Om nu toch eens over het een en ander bij te praten zou U eens op een zaterdagmorgen naar de kanaaldijk (nabij de Roeivijver) moeten komen.

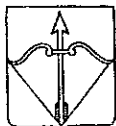
Joost van Balkom.

Een reactie van de gemeente Drunen.

Zoals U uit het vorige blad heeft kunnen lezen deden we 2 oktober het verzoek tot toezending van agenda, stukken, en notulen van de commissie Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Hierbij het antwoord van het College van B en W. We hebben besloten om nadere toelichting te vragen wat betreft de privacy. Het is immers een openbare vergadering.

Postbus 10 000
5150 GA Drunen

GEMEENTE DRUNEN

Aan:
Natuur- en Milieuvereeniging
Drunen,
Postbus 174,
5150 AD DRUNEN.

UW NUMMER: UW BRIEF VAN: 20kt88 ONS NUMMER: 5533 DATUM: 22 november 1988.

ONDERWERP: toezending stukken Commissie
Ruimtelijke Ordening.

Geacht Bestuur,

In antwoord op uw bovenvermeld schrijven delen wij u mede dat in de toekomst de agenda, zowel als de verslagen van de vergadering van de Commissie Ruimtelijke Ordening aan u zullen worden toegezonden. De agenda voor de vergadering van 29 november a.s. is bijgevoegd.

Voor wat de stukken betreft zijn wij bereid u in de gelegenheid te stellen deze in te zien op de afdeling Algemene Zaken ter gemeentesecretarie.

Het toezenden van kopieën van deze stukken willen we echter om privacy-redenen beperken tot de leden van de commissie.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Drunen,
de secretaris, de burgemeester,

Vogelinventarisatie Drunense Heide.

Gezien het gebrek aan gegevens over vogels in dit gebied is het hard nodig dat dit gebied liggend tussen Plantloon en de Duinweg geïnventariseerd wordt.

Bij het Kadaster in Breda zijn kaarten aangevraagd. Hierna zal het gebied in een aantal vakken verdeeld worden.

Het is de bedoeling dat we het gebied wekelijks bezoeken en alle gegevens noteren met betrekking tot broedgevallen en trekvogels.

Wenst U mee te helpen met deze klus, neem dan contact op met Joost van Balkom (tel. 76202) of met Fons van Dijk (tel. 75203) of ga langs bij Rene Ottema, Admiraalsweg 44 te Drunen.

Buizerd

Deze roofvogel voedt zich voornamelijk met konijnen en kleine knaagdieren maar ook af en toe met kleine vogeltjes. Ze zoeken hun prooi zittend op een paaltje, om vandaar uit ineens een prooi te grijpen. Hoewel ze hier wel broeden in bosrijke streken zijn ze voornamelijk in de winter in ons land aan te treffen want hun nesten maken ze meestal in noorderlijker streken. Het zijn langzame vliegers. In zweefvlucht hebben hun vleugels een spanwijdte van wel honderddertig centimeter. Duidelijk herkenbaar zijn ze aan hun brede, enigszins afgeronde staart.

Cursus "Herken Uw landschap".

Joost van Balkom en ondergetekende hebben voor de Volksuniversiteit te Kaatsheuvel een cursus georganiseerd over het ontstaan van ons landschap. Liggend tussen Maas en het beekdal van de Zandlei te Udenhout.

Na meegedaan te hebben aan de informatie-avond in de Werft, zijn we op donderdagavond 8 september gestart met een lesavond over de historische ontwikkeling vanaf het Pleistocene tijdperk (dus 2 miljoen jaar geleden) tot heden.

Daarna volgden een aantal excursies door de verschillende landschappen zoals de Zeedijk, de zandgronden rond Giersbergen, de Loonse en Drunense Duinen en de Brand.

Hier zochten we naar de historische aanknopingspunten over het ontstaan van ons landschap.

Door de goede opkomst en de interesse van de deelnemers is het een zeer succesvolle cursus geweest.

Gezien de grote belangstelling willen we de cursus voor onze vereniging graag in het voorjaar in Drunen herhalen.

Heeft U interesse, geef het dan even door aan het secretariaat (tel. 76144).

Fons van Dijk.

Lezing voor de Katholieke Vrouwenbeweging Brabant.

Op 28 september 1988 heeft de Natuur- en Milieuvereniging een lezing verzorgd voor de Katholieke Vrouwenbeweging Brabant.

Onderwerp van deze lezing was het gebied van Drunen en Elshout en met name vanaf het ontstaan tot heden.

In een duidelijke uitleg is aan zo'n 40 belangstellenden informatie gegeven over het ontstaan van het gebied in onze omgeving, zijn flora en fauna.

Een en ander werd met dia's nog eens goed in beeld gebracht.

Uit de vele vragen en reacties kan worden afgeleid dat deze lezing een succes is geweest.

Bedankt Fons.

FOTO
HENK
DE
JONG

het drie-kleurig
viooltje.

Lezingen en wandelingen.

Doordat de belangstelling voor de lezingen in het winterseizoen niet overweldigend was, heeft het bestuur besloten deze voorlopig niet meer mee te organiseren.

Wel is er een nieuwe wandeling samengesteld. De presentatie daarvan is **TWEEDE KERSTDAG**. Meer nieuws hierover elders in het infoblad.

Daarnaast kunt U een keuze maken uit het programma van het I.V.N. Drunen en de Waerdman te Waalwijk, dat hieronder volgt.

LEZINGEN

- 6 januari 1989

Lezing door Henk van Gelder over het Labbegat en de Meerdijkse Giesen.

- 3 februari 1989

Lezing door Kees Magry over "Veldonderzoek muizen".

- 10 maart 1989

Lezing door Kees Magry over "Veldonderzoek muizen".

De lezingen worden gehouden in
café 't Galgewiel,
Burg. Smeelelaan 124
te Waalwijk.

om 20.00 uur. Toegang is gratis.

WANDELINGEN

- 8 januari 1989

I.V.N. Winterwandeling o.l.v Harry Smits
Vertrek 10.00 uur bij de Steegerf te Drunen.

- 12 februari 1989

I.V.N.-wandeling o.l.v. een milieuwachter.
Vertrek 10.00 uur bij de Rustende Jager.

- 5 maart 1989

I.V.N.-Knoppentocht Plantloon o.l.v. een gids.
Vertrek 10.00 uur bij 't Hoefsven te Waalwijk.

- 2 april 1989

I.V.N.- Vogelwandeling Plantloon o.l.v. Harry Stokwielder.
Vertrek 8.30 uur bij 't Hoefsven.

vergelijkbaar goedkope

TEXTICO

mode en
vrijetijds kleding

DRUNEN - DONGEN - KAATSHEUVEL

Landschapsbeheer.

Nu het rooi- en zaagseizoen weer zo'n twee maanden oud is, kunnen we terugkijkend op ons werk, wat betreft het beheer op en langs kanaaldijk, aardig tevreden zijn.

De vogelkers (Prunus serotina) is nu aan de zijde van het kanaal over een lengte van ongeveer 1 km verwijderd en opgeruimd.

Er is nu al meer te zien van wat er zoal staat langs de kanaaldijk, en wat er in het voorjaar de kans krijgt.

Op een woensdagmiddag hebben we bij het zaailingen uittrekken hulp gekregen van 54 kinderen van de jeugdnatuurgroep uit Kaatsheuvel.

We hebben ook het gebied met de poelen aan de Heidijk in beheer. Voor dit gebied is dit jaar nog niets gepland. Alleen wat controle en toezicht.

Voor het bosgebied nabij de Eendekooi moet het eerst flink vriezen, anders kunnen we dit gebied niet in komen.

Er is zoals jullie zien nog genoeg te doen voor de werkgroep Landschapsbeheer.

Je bent dus van harte welkom.

We zijn iedere zaterdagmorgen tussen 8.30 uur - 12.30 uur te vinden op de kanaaldijk achter de Roeivijver.

Het is meestal goed weer als we daar aan het werk zijn, dus wat let je.

THEO.

KERSTWANDELING

Na vele uren lezen en schrijven is de wandelroute "De Baardwijkse Overlaat" klaar.

De wandelroute is samengevat in een boekje met veel historische informatie over het gebied.

De wandeling leidt U door en langs een historisch waardevol gebied, waar we in de toekomst heel voorzichtig mee om moeten gaan.

Daarom willen we dit gebied eens onder de aandacht van de Drunense bevolking brengen.

We doen dit door de wandelroute op Tweede Kerstdag als Kerstwandeling aan U en aan allen die belangstelling hebben te presenteren.

Fons van Dijk en Joost van Balkom zullen U uitleg en informatie over het gebied verstrekken.

De wandeling start bij Café De Westhoek, op 26 december om 14.00 uur en duurt 1.30 uur tot 2.00 uur.

Wanneer U die dag geen tijd of zin hebt, dan kunt U de wandelroute vanaf 27 december verkrijgen à f 1.50 bij het V.V.V. te Drunen.

Verder is daar ook nog te verkrijgen de wandelroute "Steegerf - Giersbergen - Steegerf".

Veel wandelplezier.

PRETTIGE

KERSTDAGEN

De randwallen van de Loonse en Drunense Duinen.

Houtwallen in Brabant

Honderd jaar geleden vormden houtwallen ook in Brabant een veel voorkomend landschapselement. Sinds 1900 zijn vele onder invloed van de intensivering van de landbouw geslecht. De houtwallen in Brabant zou men op grond van ouderdom, functie en vorm in een zevental typen kunnen onderscheiden:

1. Recente houtwallen opgeworpen als grensscheiding.
2. Recente houtwallen opgeworpen vanuit landbouwkundige overwegingen.
3. Historische wallen opgeworpen voor wildkering.
4. Historische wallen welke heerlijkheids- en gemeentegrenzen aangaven.
5. Prehistorische wallen misschien gebruikt als grensscheiding.
6. Prehistorische wallen om defensieve redenen opgeworpen.
7. Natuurlijk ontstane wallen.

Vooraf aan het laatste type is in het kader van heggen- en houtwallenonderzoek nog weinig aandacht besteed.

Randwallen zijn natuurlijke wallen welke een begrenzing vormen van een stuifzand. In Nederland liggen ze, na het herbepflanzen van zandverstuivingen, hoofdzakelijk in bossen waar zij nog een indicatie geven hoe groot de omvang van het stuifzand moet zijn geweest. De randwallen in de Loonse en Drunense Duinen liggen voor een deel nog op de grens van het actief stuifzand en landbouwgronden en zijn deels nog onderhevig aan opbouw en afbraak door de wind.

De Loonse en Drunense Duinen

De Loonse en Drunense Duinen liggen op de grens van het Kempisch en Fluviatiel district een paar kilometer ten noorden van de lijn Tilburg - Den Bosch tussen Kaatsheuvel en Giersbergen.

Ze zijn gelegen op een dekzandrug die loopt van Dongen tot aan Herpen en gevormd is in de laatste ijstijd. Noordelijk is het stuifzand begrensd door het Maasdal en zuidelijk door de Zandley. Waarschijnlijk ten gevolge van rooibouw is het dekzand snel in verstuiving geraakt en reeds in 1390 had het zo'n omvang dat het dorp Venloen overstoven werd en daardoor verplaatst moest worden in zuidelijke richting, het huidige Loon op Zand. Ook aan de oostzijde van het huidige stuifzand, vooral rond Giersbergen, vormde het zand een bedreiging. Hier werd Duynsoir, dit is Helm of Pijpestrootje, aangeplant om het stuivend zand in de hand te houden. De eerste randwallen zullen toen waarschijnlijk gevormd zijn. Het Maas- en Leydal waren respectievelijk aan de noord- en zuidkant een natuurlijke barrière voor het opdringende zand. Hier bevonden zich natte bossen en moerassen waarop de wind geen vat kon krijgen.

Momenteel zijn de Loonse en Drunense Duinen nog een groot actief stuifzandgebied. Randwalvorming treedt nog steeds op, vooral aan de rand van aangeplante dennenbossen. Het stuifzand zelf neemt in Nederland nog een aparte plaats in onder andere door het voorkomen van een leemlaag in de bodem. Hierdoor kunnen in een nat voor- en najaar grote delen onder water komen te staan. Op deze natte plaatsen komen recent uitgestoven laagten vegetaties voor met Moeraswolfsklauw, Noors mos en Knolrus. Indien deze laagten niet door een stuifzandlaag bedekt worden gaan hier in een later stadium Dopheide en Pijpestrootje domineren. Pijpestrootje komt overal in het stuifzand voor, ook op droge plaatsen naast Buntgras en Heidespurrie.

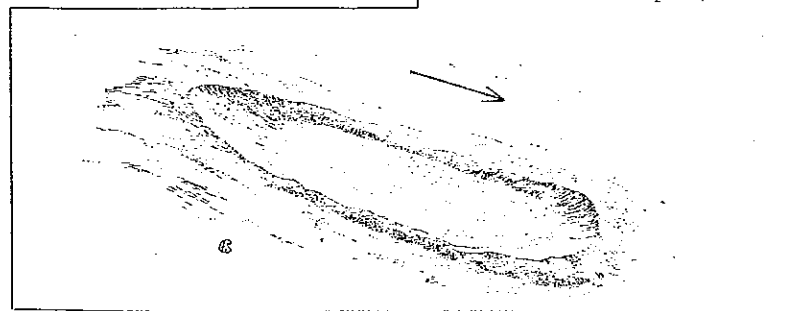
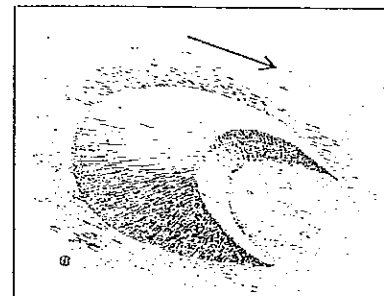
Kwantitief lijkt het Pijpestrootje zelfs een groter aandeel te hebben in het vastleggen van zand dan Buntgras. De natte plaatsen zijn ook de kiemplaatsen van de Zandzegge die van hieruit drogere plaatsen kan koloniseren.

Op de drogere gedeelten kunnen pioniervegetaties voorkomen behorend tot de associatie van Buntgras en Heidespurrie met Haarmos, verschillende korstmossen en opvallend veel Pijpestrootje. Aan de van het stuifzand worden deze vegetaties verdrongen door Struikheide waartussen veel Ruwe berk opslaat. De westzijde van het gebied is grotendeels aangeplant met Grove den.

In uitgestoven laagten kunnen deze soms massaal afsterven indien het grondwater tot aan het maai-veld komt, maar het overgrote deel van deze bossen zijn droog, monotoon en leeg. Door een grote brand in 1962 is een groot deel hiervan in de as gelegd. Hier hebben de Struikheide- en Buntgrasvegetaties zich zodanig ontwikkeld dat een deel, grenzend aan het stuifzand, in 1979 als reservaat is ingericht. Binnen dit reservaat broeden o.a. de Nachtzwaluw en het Korhoen. In het grove dennenbos komt nog zelden een Jeneverbes en Grote wolfsklauw voor. Het oorspronkelijke Eiken-berkenbos is vrijwel beperkt tot de randwallen.

Randwallen

Randwallen worden in de typologie van de duinen geplaatst bij de kamduinen. Deze strekken zich uit in de richting waaruit de overheersende wind komt, hier zuidwest tot west. Aan de oostzijde van de Loonse en Drunense Duinen is het geheel echter complexer. De wallen hebben hier een veel grilliger verloop en zijn een aaneenschakeling van kamduinen, sikkelduinen, plotseling vastgelegd door aanplant en paraboolduinen uit opnieuw in verstuiwing geraakte kamduinen. Door aanhoudende wind uit één richting en een constante aanvoer van zand zijn de randwallen asymmetrisch van bouw met een glijhelling aan de lijszijde een flauw oplopende loefzijde.

Sikkelduin (boven) en paraboolduin (onder) (tek.: F. Siemensma).

Ze kunnen hoogten bereiken tot 18 meter. Deze typische vorm is vooral fraai ontwikkeld aan de noordkant van de Loonse en Drunense Duinen. De zuidzijde wijkt hier enigszins van af door geringe hoogte en een steilere helling aan de loefzijde. Door de omvang van het stuifzand is het geheel uitgroeid tot een kilometers lang complex van randwallen welke sterk variëren in hoogte, inclinatie en expositie.

Door voortgezette ontginningen vormden de randwallen op de duur de begrenzing van het stuifzand en de landerijen. Men mag verwachten dat de boeren, wier gronden hier aangrensden, de waarde van de randwallen als bescherming tegen het stuifzand ingezien hebben. Bewijzen, in de vorm van in pachtcontracten opgenomen beperkingen ten aanzien van het gebruik van de randwallen, heb ik echter nog niet gevonden. Een grotere betekenis zullen de randwallen misschien gehad hebben als leverancier van eikehakhout, vooral voor de produktie van eek. In de Langstraat was de lederindustrie tot bloei gekomen en hierdoor ontstond een grotere behoefte aan looistoffen. Op de lijszijde groeiden voornamelijk eikenberkenbossen en deze werden omgezet in eikenhakhout.

Over een groot deel van de randwal zijn de stobben nog te vinden, maar het grootste deel is uitgeschoten of afgestorven. De eikenschors werd naar de plaatselijke korenmolens vervoerd welke door een kleine ingreep geschikt gemaakt werden voor het malen van de schors waarna deze gebruikt kon worden in de leerlooierijen. Het feit dat vooral ten noorden van de Loonse en Drunense Duinen de weilanden gescheiden waren door elzenhagen pleit er ook voor dat een groot deel van de eikenschors van de randwallen kwam.

Door de invoer van beter en sneller werkende looistoffen is de eikenhakhoutcultuur verdwenen en bevinden zich op de randwallen weer eiken-berkenbossen.

Een derde betekenis hadden de randwallen en het omliggende bos als leverancier van ligstro. De potstal was lang de enige manier van mestproductie en om het vee droog te laten staan werd er dagelijks vers stro onder gelegd. Het beste hiervoor was roggestro, maar dit was zeer beperkt voorhanden. Een goed vervangmiddel hiervoor waren de dode bladeren uit heggen, houtwallen, enz. Het is bekend dat op en om de wallen gekrabd werd dit is het verzamelen van het op de grond liggende strooisel met een speciale krabzeis. Al met al hadden de laatste twee activiteiten tot gevolg dat de randwallen sterk van uiterlijk veranderden. Foto's van rond 1900 laten duidelijk zien dat de wallen spaarzaam begroeid waren. Samenvattend kan men stellen dat de randwallen:

- een beschermende functie hadden
- leverancier waren van hakhout
- leverancier waren van strooisel.

Dit was het eerste gedeelte van het artikel over de randwallen van de Loonse en Drunense Duinen.

In het volgende infoblad komen de plantengroei, beïnvloeding en beheer aan bod.

Dit is een artikel van G. Verschuren.

VOGELKASTEN.

Nu de vogels zich naar warmere streken hebben begeven of zich in deze tijd in leven proberen te houden, denken de natuur- en vogelkenners weer aan het nieuwe broedseizoen.

Zij zijn weer bezig met het schoonmaken of maken van de nestkasten.

Wanneer U interesse hebt in één of meerdere nestkasten, kunt U deze bestellen bij Fons van Dijk (tel. 04163 - 75203) à f7,50.

EEN GEZOND EN HOPELIJK

SCHONER

1989

drukkerij
boek- en kantoorboekhandel
copyservice
lichtdrukken

SIKKERS

drukkerij - boek- en kantoorboekhandel

Grotestraat 166, 5161 BP Drunen, Telefoon (04163) 72312 -- Plein 20, 5251 AT Vlijmen, Telefoon (04108) 2480